

PROF. DR. H. C. D. DE WIT

Laboratorium voor Plantensystematiek
Landbouwhogeschool, Wageningen

Het genus *Cryptocoryne* (23)

Een nieuwe *Crypto* uit Johore,

Cryptocoryne schulzei

Sedert jaren maakt professor J. Schulze (Berlijn) reizen in de tropen om waterplanten op hun groeiplaatsen te bestuderen en de soorten, die beschreven zijn, op hun vindplaats in te zamelen. Dit is een belangrijke aangelegenheid, want vele klassieke vindplaatsen, waar de eerst bekende exemplaren van een soort vandaan kwamen, dreigen te verdwijnen of zijn al verwoest. Schulzes methode van onderzoek vindt een parallel in J. Bogner's (Bot. Tuin, München) reizen; als resultaat hebben deze beide onderzoekers al voortreffelijk materiaal, levend en/of dood, naar botanische instituten gebracht. Schulzes *Cryptocoryne*-verzamelingen maken thans deel uit van het Wageningse Herbarium (WAG) en de Wageningse levende planten verzameling.

In 1970 verzamelde Schulze in het wild fraai bloeiend materiaal van een *Cryptocoryne*, die door plantenhandelaars al eerder was ontdekt en als 'concolor' al hier en daar in Europa was doorgedrongen. Deze 'concolor' is een nog nimmer beschreven soort, die ik gaarne naar professor Schulze noem, als herinnering aan zijn uitmuntend plaatselijk onderzoek en zijn prachtige inzamelingen.

Cryptocoryne schulzei de Wit nov. sp.

Cryptocoryne schulzei nova species e Johore, provincia peninsulae Malayae. Bene distincta. Faux late hians, brunneo-purpurea, circumdatus collari et limbo luteo, profunde verrucoso, caudato. Ovaria 5-7, stilo comparate longo ornata. Stigma late et irregulariter ovatum, centro excavatum.

Typus: J. Schulze 553, WAG servatus.

Beschrijving. Wortelstok slank, met vrij dikke, dwarsgerimpelde 'trekwortels' en vele, vertakte, draderige wortels. Uitlopers slank en ca. 20 cm lang. Blad lang gesteeld (4-12 cm). Bladsteel met smalle, vaak wit-vliezige, ca. 2 cm lange blad-

schede, van boven afgeplat, vooral in de benedenhelft vaak purper-groen. Bladschijf elliptisch-eirond tot langwerpig, 4-6 (7) cm lang, 1½-2½ cm breed, de voet afgerond tot zwak hartvormig, de top gewoonlijk vrij stomp of puntig, van boven diep groen, van onderen wijnrood, of groen en purper dwars gestreept; nerven gelijk gekleurd als de bladschijf, die vlak of licht gebobbeld is.

Spatha gesteeld (steel 2-4 cm lang) met sterk verbrede, ca. 1½ cm lange ketel (met gladde, niet gekleurde binnenwand), en een naar verhouding wijde, 3-8 cm lange buis, wijd gapende, ronde, purperbruine of -rode, ronde keel, die aan 1 zijde diep driehoekig uitgesneden is. Kraag aanwezig. Vlag helder geel, diep wrattig, smal, de keel omzomend, daarboven plotseling versmald in een gegroefde, 1-2 cm lange, staartvormige punt.

Afsluitklep groot, de meeldraden vrijwel overdekkend. Vruchtbeginsels (5) 6-7, met een slanke, gebogen stijl en een breed-ovale, van boven breed afgeronde of ondiep ingebogen, in het centrum ingezonken, wollig-papilleuze stempel. Reuklichamen veel korter dan de vruchtbeginsels.

Meeldraden 60-70, hoog gerand. Zaad met grove kristallen in zaadhuid, vrijwel glad, aan één einde gekromd, 4 mm lang.

Aantekening. In WAG zijn Schulze 553, 554, 555 en 556, alle 4 nummers op dezelfde plek ingezameld: ca. 45 mijl oost van Keloeang, langs de weg naar Mersing, in Johore (Malakka). De planten groeiden en bloeiden op 8.9.1970, in 5-10 cm diep water van stille, stilstaande poeltjes in moerasbos, in diepe schaduw, op een moerassig-modderige bodem. De vlag van de spatha was geel, de keel rood (schrijft Schulze).

J. Bogner vond dezelfde soort 10 mijl vóór Mersing (dus vrijwel op dezelfde plaats), maar nu 10.3.1971, eveneens in bloei. Hij beschrijft de vlag als 'groenachtig geel' en de keel als 'min of meer purper tot roodbruin' en de bladonderzijde

Cryptocoryne schulzei de Wit nov. sp. 1: bloeiende plant ($\times \frac{1}{2}$); 2: ketel (geopend; $\times 3$); 3: spadix ($\times 6$); 4: meeldraad ($\times 18$); 5: zaadbeginsel ($\times 18$); 6: vrucht ($\times 3$); 7: zaad ($\times 9$).

als 'wijnrood' (Bogner 364; WAG). Over de waarde van *Cr. schulzei* als aquariumplant kan ik nog niets zeggen. Bladvorm, -kleur, en -afmetingen zijn niet afwijkend van veel soorten die al in de handel zijn. Wèl is de bloeiwijze

bepaald opvallend en fraai en de groeiplaats, die sterk beschaduwde schijnt te kunnen zijn, zou kunnen aanduiden dat de plant gedempt licht nodig heeft, hetgeen voor aquariumcultuur een goede eigenschap kan zijn.